ԻՆԿԵՐ

Ինկերի մասին

- Ինկերի կայսրությունը կոչվել է Տավանտինույու որը նշանակել է <<Չորս կողմերի երկիր>> տարածքով ու բնակչության թվով վաղ շրջանի հնդկացիական պետություն Հարավային Ամերիկայում, որը գոյություն է ունեցել 11-16-րդ դարերում: Զբաղեցնում էր ներկայիս Կոլումբիայի Պաստո քաղաքից մինչև Չիլիում գտնվող Մաուլ գետն ընկած տարածքը: Կայսրությունն իր մեջ ամբողջությամբ ներառել է Պերուի, Բոլիվիայի և Էկվադորի տարածքները (բացառությամբ արևելյան մի շարք տարածքների, որոնք պատված են եղել անանցանելի անտառածածկով), մասամբ ընդգրկել է Չիլիի, Արգենտինայի և Կոլումբիայի շրջանները: Առաջին եվրոպացին, որը ներխուժել է ինկերի կայսրություն 1525 թվականին պորտուգալացի Ալեժու Գարսիան էր: 1533 թվականին իսպանացի Կոնկիստադորներն իրենց վերահսկողությունն են հաստատել կայսրության մեծ մասի վրա, իսկ 1572 թվականին ինկերի կայսրությունը դադարել է գոյություն ունենալուց: Կա վարկած, որ ինկերի վերջին անկախ հանգրվանը չգտնված քաղաքն է՝ (կամ երկիրը) Պայթիթին (18-րդ դարի կեսին կամ վերջում):

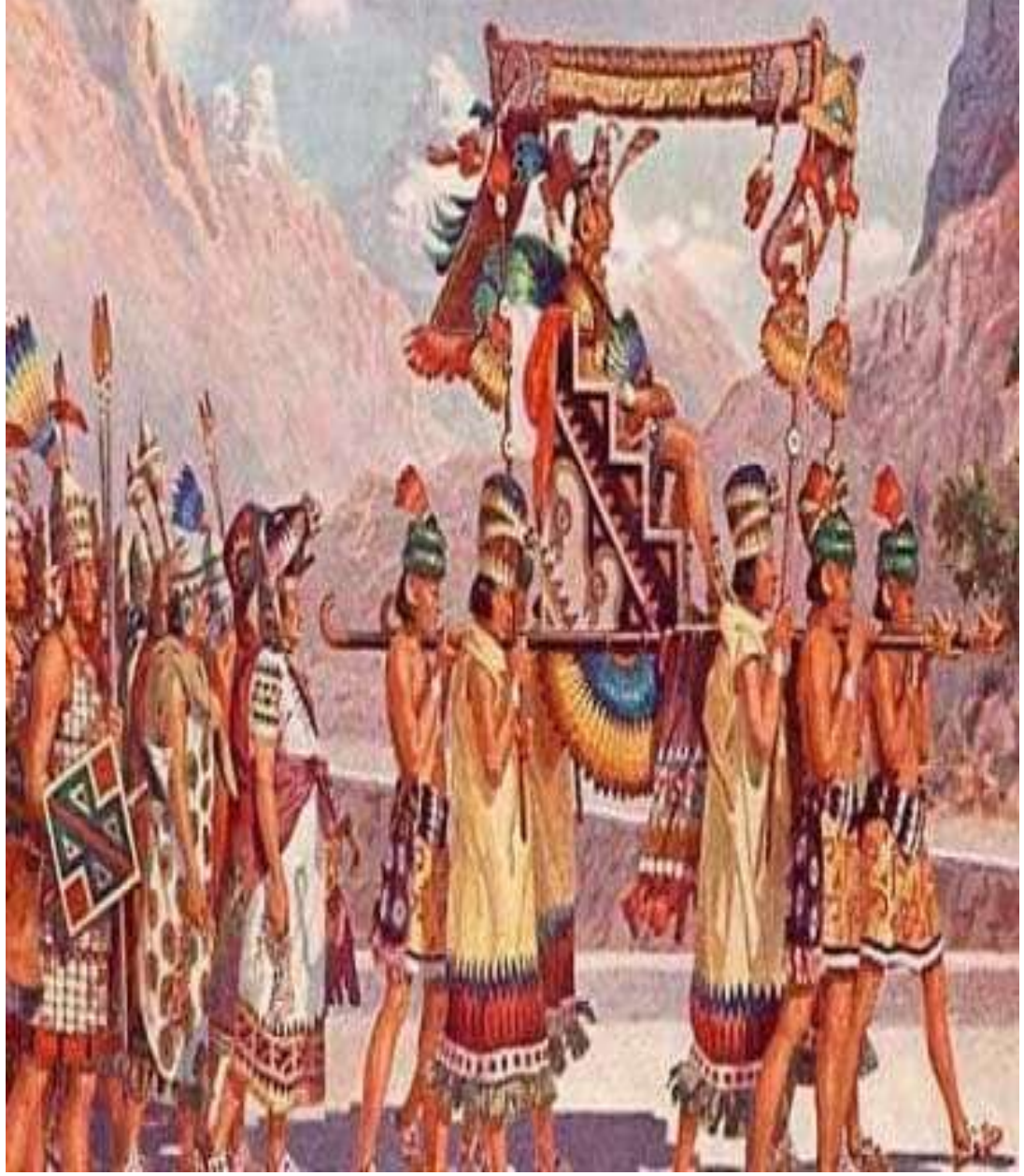

1. Ըստ գիտնականների, 1527 թվականին Ինկերի կայսրության տարածքը հասել է 2 միլիոն կմ²-ի, ինչը երեք անգամ գերազանցում է ժամանակակից Ուկրաինայի տարածքը:

2. Այս քաղաքակրթությունը գոյատևեց մոտ 100 տարի, մինչև այն ստրկացավ իսպանացի կոնկիստադորների կողմից 16-րդ դարում: Ինկերի վերջին կայսրը՝ Աթահուալպան, մահապատժի է դատապարտվել 1533 թվականի հուլիսի 26-ին:

3. Դուք գիտեի՞ք, որ ինկերը գիտեին շատ երկար կախովի կամուրջներ կառուցելու տեխնոլոգիան: Դրա համար նրանք օգտագործել են խոտի և ալպակայի բուրդից ոլորված մանրաթելեր: Օրինակ՝ դեպի Մաչու Պիկչու տանող կամուրջի երկարությունը հասնում էր 76 մ-ի, իսկ լայնությունը՝ ընդամենը մի քանի տասնյակ սանտիմետր:

4. Զարմանալիորեն, չնայած իրենց բոլոր ձեռքբերումներին, ինկերին չհաջողվեց նորից հայտնագործել ակը: Բայց գիտնականները չեն կարողացել որևէ ապացույց գտնել, որ նրանք օգտագործել են ակը:

5. Ինկերն այնքան էին սիրում կարտոֆիլը, որ աճացնում էին ավելի քան 3000 տարբեր տեսակի կարտոֆիլ:

ԿՐՈՆ

Ամարուկանչայի ինկյան արձանը

Երեք աշխարհ՝ Խանան Պաչա, Քայ Պաչա, Ուկու Պաչա
Ինկերի առասպելները բանավոր ձևով փոխանցվել են այնքան ժամանակ, մինչև իսպանացիները գրի առան դրանք՝ հիմնականում կիպուով[26]:

Ինկերը հավատում էին վերամարմնավորմանը[27]: Մահն անցում էր հաջորդ աշխարհ, որը լի էր դժվարություններով: Մեռյալի հոգին՝ քամաքինը, պետք է անցներ երկար ճանապարհ, որում մթության մեջ տեսնող սև շան ուղեկցումը պարտադիր էր: Ինկերի մեծ մասն անդրաշխարհը պատկերացնում էր այնպես, ինչպես եվրոպացիները պատկերացնում են դրախտը՝ ծաղիկներով պատված դաշտերով և ձյունածածկ լեռներով:

Ինկերի համար կարևոր էր, որպեսզի մահը չգար այրվելու հետևանքով կամ հանգուցյալի մարմինը չայրեին: Այրվելը կարող էր անհետացնել նրանց կամ սպառնալ նրանց ճանապարհորդությանը դեպի անդրաշխարհ: Նրանք, ովքեր հնազանդվում էին ինկերի բարոյական կանոնին՝ ama suwa, ama llulla, ama quella (մի գողացիր, մի ստիր, մի ծուլացիր), հաջորդ կյանքում ապրում էին Արևի ջերմության ներքո, մինչդեռ մյուսներն իրենց կյանքն անց էին կացնում ցրտի աշխարհում: Ինկերի ազնվականները դեֆորմացիայի էին ենթարկում գանգուղեղը[28]: Նրանք նորածինների գլուխները ամուր կապում էին կտորով՝ փափուկ գանգին տալով կոնի տեսք, և դրանով իսկ տարբերակում էին ազնվականներին այլ սոցիալական դասերից:

Կարտոֆիլի թանգարան

Շենքը, որտեղ ներկայումս գտնվում է Այդահոյի կարտոֆիլի թանգարանը, ի սկզբանե հայտնի է եղել որպես Օրեգոնի երկաթուղային դեպո, որը Խաղաղօվկիանոսյան երկաթուղային միության մասնաճյուղն է: Շենքի շինարարությունը սկսվել է 1912 թվականի հոկտեմբերին և ավարտվել 1913 թվականի օգոստոսի 15-ին: Մի քանի տարի անց կարտոֆիլի արդյունաբերության մեջ ներգրավված մի խումբ տեղացիներ քննարկել են տեղական տնտեսության համար կարտոֆիլի կարևորության ռազմավարությունը և կարտոֆիլի մասին հուշերի ցուցադրությունը: Երբ Խաղաղօվկիանոսյան երկաթուղային միությունը Բլեքֆութի երկաթուղային կայարանի շենքը նվիրեց Բլեթֆութ քաղաքին, առաջ քաշվեց շենքը կարտոֆիլի թանգարանի վերածելու գաղափարը:

Կարտոֆիլի տեսակներ

ԱՆՏԻԿ ԻՆՔՆԱԹԻՌ

ԻՄԱ ՍՈՒՄԱԿ

Իմա Սումակն ունի իսպաներեն ազգանուն. Չավարրին հոր ազգանունն է, դել Կաստիլոն՝ մոր ազգանունը: Իմա Սումակի մանկությունն անցել է Իչոկանի լեռնային գյուղում, որը գտնվում է Պերուի հյուսիսային շրջանի Կախամարկայի շրջակայքում, որտեղ նրա ծնողները ագարակ ունեին: Նա երաժշտական կրթություն չի ստացել, չի իմացել նոտաները. ինքը՝ Իման, ասել է, որ սովորել է երգել՝ ընդօրինակելով թռչունների ձայները: Հետագայում երաժշտության ուսուցիչը եղել է ամուսինը:

Իմայի ձայնը ձևավորվել է 13 տարեկան հասակում և գրավել շրջապատող մարդկանց ուշադրությունը: 1942 թվականին նրան հրավիրել են Արգենտինական ռադիո: Շուտով Հարավային Ամերիկան ցնցվել ու հիացել է նրա ձայնով: 1943 թվականին նա Արգենտինայում ձայնագրել է 18 երգ: Այդ երգերը թողարկվել են 78 պտույտ րոպեում ձևաչափով՝ ազգային կատարողների սինգլերի հետ